

Skrifstofa Alþingis
150 Reykjavík
nefndasvid@althingi.is

Reykjavík, 31. október 2019
Tilv. 2019100032

Efni: Umsögn ÁTVR um frumvarp til laga um breytingu á lögum nr. 86/2011 um verslun með áfengi og tóbak

Efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis hefur óskað eftir umsögn ÁTVR um frumvarp til laga um breytingu á lögum um verslun með áfengi og tóbak, nr. 86/2011 (staðsetning áfengisverslunar), 53. mál.

Í frumvarpinu er lagt til að aftan við 2. málsl. 10. gr. laganna bætist: og hafa samráð við sveitarstjórn um staðsetningu verslunar. Tilvitnuð lagagrein er annars svohljóðandi:

10. gr. Áfengisverslanir.

☐ ÁTVR skal eiga og reka áfengisverslanir. ÁTVR skal sækja um leyfi til rekstrar áfengisverslunar til sveitarstjórnar í viðkomandi sveitarfélagi. ÁTVR ábyrgist fullnægjandi öryggis- og eftirlitsbúnað þess húsnæðis sem hýsir verslunina. Um afgreiðslutíma verslana fer eftir ákvæðum áfengislaga.

ÁTVR leggst gegn breytingunni af þremur megin ástæðum; í fyrsta lagi telur fyrirtækið breytinguna óþarfa, í öðru lagi telur fyrirtækið tillöguna, ef hún næði fram að ganga, vera afturhvarf til pólitískra afskipta og gamalla tíma og loks telur fyrirtækið tillöguna geta falið í sér ákveðna lagalega áhættu, ef horft er til nútíma viðskiptahátta og þróunar samkeppnisréttar og reglna um opinber innkaup. Verður nú hvert ofangreindra atriða fyrir sig rakið.

Óþörf tillaga:

Eins og fram kemur í tilvitnaðri lagagrein þarf ÁTVR að sækja um leyfi til rekstrar áfengisverslunar til viðkomandi sveitarstjórnar. Sveitarfélagið getur þegar á því stigi sett fram sín sjónarmið varðandi staðsetningu, þó það geti væntanlega ekki skilyrt leyfið eða bundið við einn verslunarkjarna frekar en annan. Athugasemdir eða óskir um staðsetningu myndu þó vissulega hafa mikið vægi ef þær væru settar fram með málefnalegum hætti. Þá getur sveitarfélagið einnig sett sig í samband við ÁTVR þegar einhverjar breytingar eru á döfinni. ÁTVR leggur áherslu á að eiga í góðum samskiptum við sveitarstjórnir og hefur oft átt frumkvæði að fundum með forsvarsmönnum sveitarfélaga.

Í tillögu þeirri sem hér liggur fyrir er gert ráð fyrir einhvers konar lögbundnu samráði, án þess að þar segi nokkuð um það hvernig því samráði skuli háttað eða hver hafi úrslitavaldið að því loknu. Þegar veruleikinn er sá að öll samskipti og samráð eru hvort sem er opin á báða bóga verður varla séð að lögbinding einhvers óljóss samráðsferlis, með enn óljósari niðurstöðu, þjóni einhverjum tilgangi og gæti beinlínis verið skaðleg hagsmunum ÁTVR.

Verkferlar við val á húsnæði:

ÁTVR vinnur með opið og gagnsætt ferli við öflun leiguhúsnæðis, en fyrirtækið leigir nú á flestum stöðum það húsnæði þar sem það rekur vinnubúðir, en þær eru nú 51 talsins. Ferlið er almennt þannig að þegar leyfi er fengið er auglýst eftir tilboðum í að leigja fyrirtækinu hentugt húsnæði sem er á skilgreindu verslunarsvæði samkvæmt deiliskipulagi. Ríkiskaup hafa umsjón með ferlinu í nánú samráði við ÁTVR. Að lokinni þarfagreiningu er auglýst opinberlega eftir áhugasömum leigusölum sem þurfa að fullnægja kröfum um stærð, aðgengi, öryggi, staðsetningu og fleira. Að því gefnu að bjóðendur uppfylli fyrirfram gerðar kröfur, er sjálft leiguverðið auðvitað afar þungt á metunum. ÁTVR gerir ævinlega kröfur um staðsetningu á fyrirfram viðurkenndum verslunarsvæðum, í þeim sveitarfélögum þar sem það á við. Ágætt dæmi um auglýsingu af þessum toga er þegar auglýst var eftir húsnæði á Skeifusvæðinu í Reykjavík, en útprentun á þeirri auglýsingu fylgir.

Fljótlega eftir hrun var tveimur verslunum ÁTVR lokað. Í Garðabæ og Spöng. Í báðum tilfellum runnu leigusamningar út. Í ljósi mikillar aðhaldskröfu á ÁTVR í kjölfar hrunsins var ákveðið að endurnýja þá ekki. Umræddar verslanir voru þær minnstu og óhagkvæmustu sem ÁTVR rak á höfuðborgarsvæðinu og salan í þeim lítil.

Þegar kom að því fyrir fáum árum að opna á báðum stöðum aftur var verklaginu sem lýst er hér að ofan fylgt. Niðurstaða þessa tiltekna verklags var sú að ÁTVR tókst að ná hagstæðum leigusamningi og leigir nú húsnæði fyrir verslun sína í Garðabæ á nýjum stað milli Costco og Bónus.

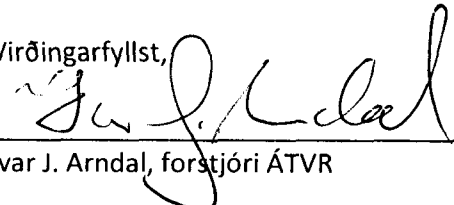
Ferlinu, eins og því hefur verið lýst hér að framan er ætlað að tryggja heilbrigða samkeppni, um leið og það tryggir fyrirtækinu bestu mögulegu leiguverð. Fyrirtækið hefur þannig fjölmarga þætti til hliðsjónar við endanlegt val á húsnæði, en hagkvæmni í rekstri er vissulega einn af þeim lögbundnu þáttum sem gæta þarf að, eins og hjá öðrum opinberum fyrirtækjum. Ef sveitarstjórnir gætu þrengt möguleika fyrirtækisins á því að leita hagstæðustu lausna, að öllu öðru gættu, væri vissulega stigið skref aftur á bak.

Lagaleg áhætta:

Meðan nánari útfærslur liggja ekki fyrir verður ekki annað séð en að pólitísk inngrip í staðsetningu vinnubúða, á hvaða stigi málsins sem þau ættu sér stað, gætu skapað ríkinu bótaskyldu. Tilboðsgjafi, sem býður besta verðið og sem uppfyllir öll sértæk og almenn skilyrði á að öðru jöfnu bótarétt ef ekki er gengið til samninga við hann. Höfnun samninga þarf að byggjast á málefnalegum atriðum.

Rétt er að nefna að í umfjöllun um þennan lið er á því byggt að sveitarfélagið hefði eitthvað ákvörðunarvald um staðsetninguna, sem þó virðist ekki vera samkvæmt frumvarpinu, þar sem einungis er gert ráð fyrir einhverju óljósu samráði, eins og þegar hefur verið farið yfir.

Virðingarfyllst,

Ívar J. Arndal, forstjóri ÁTVR

hjálagt:

-Auglýsing eftir húsnæði, Skeifusvæðið

Óskast til leigu ÁTVR – Leiguhúsnæði óskast á Skeifusvæðinu

Áfengis- og tóbaksverslun ríkisins óskar eftir að taka á leigu um 600-800 m² húsnæði fyrir Vínbúð á Skeifusvæðinu í Reykjavík. Svæðið afmarkast af Skeiðarvogi, Miklubraut, Grensásvegi og Suðurlandsbraut. Húsnæðið mun skiptast að u.þ.b. 2/3 hlutum í verslunarsvæði og 1/3 hluta í lager og starfsmannaaðstöðu.

Húsnæðið þarf að fullnægja eftirfarandi kröfum:

1. Vera á skilgreindu verslunarsvæði.
2. Liggi vel við almenningssamgöngum
3. Umferð að og frá húsnæðinu sé greið.
4. Húsnæðið skal vera á jarðhæð.
5. Húsnæði þjóði upp á að vöruhúð opnast beint út á bak- eða hliðarsvæði.
6. Góð aðkoma sé að húsnæðinu fyrir viðskiptavinum og næg bílastæði (a.m.k. 30-50 bílastæði sem eru ætluð Vínbúðinni eða sérmerkt Vínbúðinni).
7. Lögð er áhersla á gott aðgengi af bílplani fyrir hreyfihamlaða og jafnframt þurfa að vera bílastæði fyrir starfsfólk.
8. Aðkoma að húsnæðinu fyrir flutningabíla og/eða lyftara með vörur skal vera góð.
9. Verslunarrýmið sé sem næst rétthyrnt (hlutföll rýmisins nálægt 3 á móti 2) og mega súlur, veggir eða annað ekki hamla yfirsýn um verslunarhluta húsnæðisins.
10. Hljóðdempun í verslun skal tryggja góða hljóðvist og birtulýsing skal vera 500-600 lux (fer eftir ástandi við skil).
11. Húsnæðið verður að fullnægja öllum kröfum sem opinberar eftirlitsstofnanir og umsagnaraðilar gera til slíks og vera samþykkt af þeim.

Leigutími húsnæðisins er 8-10 ár.

Húsnæðið skal afhenda samkvæmt samkomulagi og ræðst afhendingartími nánar af ástandi þess við afhendingu.

Áhugasamir skulu senda öll gögn um það húsnæði sem þeir hyggjast bjóða í lokuðu umslagi til skrifstofu Ríkiskaupa, Borgartúni 7, 105 Reykjavík fyrir kl. 11:00, fimmtudaginn 8. mars 2018

Merkt : 20719 - Leiga á húsnæði fyrir Vínbúð ÁTVR á Skeifusvæðinu

Gögn þurfa meðal annars að innihalda eftirfarandi:

1. Staðsetning.
2. Teikningar af húsnæði.
3. Mögulegur afhendingartími.
4. Ástand húsnæðis við afhendingu.
5. Leiguverð án vsk. og skal það innifela allan kostnað.
6. Fyrirsjáanlegar breytingar sem gætu haft áhrif á kröfuliði 1- 11 að ofan á leigutímanum.
7. Kvaðir sem kunna að hafa áhrif á starfsemi Vínbúðar á svæðinu

Anna Sóley Sveinsdóttir, Útboðsfulltrúi / Tender Officer
Ríkiskaup / State Trading Centre
Sími / Tel: + 354 530 1400
Netfang / E-mail: utbod@rikiskaup.is
www.rikiskaup.is

Ábyrgð þín varðandi tölvupóst / Your E-mail responsibilities: [Ríkiskaup](#)

Reykjavík 29. október 2019

Efni: Umsögn IOGT á Íslandi um „Frumvarp til laga um breytingu á lögum um verslun með áfengi og tóbak, nr. 86/2011 (staðsetning áfengisverslunar). 150. löggjafarþing 2019–2020. Þingskjal 53 — 53. mál.“^[1]

IOGT á Íslandi telur þetta frumvarp óþarft og leggst eindregið gegn því. ÁTVR hefur samkvæmt áfengislögum grein 10 og 11,^[2] lögum um verslun með áfengi og tóbak grein 10,^[3] ásamt reglugerð um smásölu og veitingar áfengis^[4] hingað til haft samráð við sveitarfélög og er best til þess bært að vinna hlutlaust mat með lýðheilsu að sjónarmiði en ekki ítrustu hagsmuni áfengisöðnaðarins. Það vekur undrun okkar þegar fjallað er um að breyta áhrifum ÁTVR til að draga úr neikvæðum afleiðingum áfengisneyslunnar á heilbrigði þjóðarinnar á meðan verið er að semja heilbrigðisstefnu ríkisstjórnarinnar. Það er ámælisvert þegar fjallað er um áfengismál í nefndum Alþingis og ekki kallað eftir umsögnum frá þeim sem vinna í áfengisforvörnum.

Bindindissamtökin IOGT vinna mikið með almenningi í grasrótastarfi, þar kemur fram mikil andúð samfélagsins á frumvarpinu. Frumvarp þetta er í algerri mótsögn við heilbrigðisstefnu þessarar sem og fyrri ríkisstjórna.^{[5][6]}

Rannsókn var birt í hinu virta læknariti **Lancet** haustið 2018 þar sem kemur fram að áfengisneysla er leiðandi áhættuþáttur í dauða og fötlunum og yfirhöfuð tengt við neikvæð áhrif á heilsufarsástand. Hægt er að tengja áfengisneyslu við 60 bráða og langvinna sjúkdóma. Einstaka rannsóknir hafa fundið einangraða þætti jákvæða en þessi samantekt hrekur þær. Niðurstaðan er að öll áfengisneysla er skaðleg heilsunni.^[7] Alþjóðaheilbrigðismálastofnunin (WHO) bendir á að áfengi er stór þáttur í ósmittæmum sjúkdómum og hvetur allar þjóðir til að draga úr áfengisneyslu.^[8]

Ísland er aðili að sjálfbærnimarkmiðum Sameinuðu þjóðanna.^[9] Ljóst er að áfengisneysla hefur neikvæð áhrif og hindrar að minnsta kosti 13 af 17 markmiðunum og 52 af 169 undirmarkmiðum. Þetta frumvarp sem yrði til þess að auka áfengisneyslu er í hrópandi ósamræmi við gildandi samþykktir þar um.^[10] Alþjóðahreyfing IOGT hefur þýtt á íslensku rit um **hvernig áfengi hefur áhrif á markmiðin og vinnur gegn sjálfbærniþróun í heiminum**.^[11] Alþingismenn hafa fengið sendann bæklinginn þýddan á íslensku sem opnar augu þeirra hve gríðarleg neikvæð áhrif áfengi hefur á samfélagið.

IOGT á Íslandi er hluti af stærstu forvarnasamtökum heims. Meirihluti íbúa heimsins notar ekki áfengi, kannabis eða önnur vímuefni. Yfir 62% heimsbyggðarinnar notar ekki áfengi og er það markmið IOGT að draga sem mest úr neikvæðum afleiðingum neyslu áfengis og annarra vímuefna. Við teljum að áfengis og vímuefnastefnan á hverjum tíma eigi að þjóna heildarhagsmunum samfélagsins og byggja á traustum rannsóknum. Áfengismál og önnur vímuefnamál eru veigamikill málaflokkur og mikið í húfi að stefnumörkun sem þau varðar séu byggð á niðurstöðum rannsókna og forðast ber stefnumótun sem byggist á einföldun, vanþekkingu og úrræðum sem ekki skila árangri eða vinna gegn heilsu einstaklinga og samfélags. Þess vegna á almenningur rétt á að stefna um áfengi og önnur vímuefni sé vel ígrunduð, unnin af vandvirkni og farið varlega í breytingar á aðgengi. Áfengis og vímuefnastefna okkar er sterk og horfa mörg ríki heims til hennar sem góðrar fyrirmyndar. Ef áfengisöðnaðinum tekst að veikja hana á Íslandi mun hann nota það til að veikja forvarnir í öðrum löndum. IOGT á Íslandi hefur sent inn umsögn um innleiðingu Heimsmarkmiða Sameinuðu þjóðanna. IOGT á Íslandi hefur frá stofnun unnið að þvílíkum markmiðum og telur að stytta leiðin til að ná þeim sé að draga úr áfengisneyslu.

Fyrir hönd Bindindissamtakanna IOGT á Íslandi

Björn Sævar Einarsson Formaður

Aðalsteinn Gunnarsson Framkvæmdastjóri

[1] <https://www.althingi.is/altext/150/s/0053.html>

[2] <https://www.althingi.is/lagas/nuna/1998075.html>

[3] <https://www.althingi.is/lagas/149c/2011086.html>

[4] <https://www.reglugerd.is/reglugerdir/allar/nr/177-1999>

[5] <https://www.velferdarraduneyti.is/media/rit-og-skvrsur-2014/Stefna-i-afengis--og-vimuvornum-desember-2013.pdf>

[6] <https://www.stjornarradid.is/lisalib/getfile.aspx?itemid=a5aa63d9-d5b4-11e7-9422-005056bc530c>

[7] [https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736\(18\)31310-2/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736(18)31310-2/fulltext)

[8] <http://www.who.int/mediacentre/news/releases/2018/world-leaders-ncds/en/>

[9] <https://www.unric.org/is/component/content/article/62-januar-2015/26384-17-sjalfbaer-trounarmarkmie>

[10] <http://iogt.is/wp-content/uploads/2019/05/%C3%81fengi-og-Heimsmarkmi%C3%B0in-SDG-22-ma%C3%AD-2019-B%C3%A6klngur.pdf>

[11] <http://iogt.is/2019/05/23/afengi-og-heimsmarkmid-sjalfbaerrar-throunar/>

Nefndasvið Alþingis
Efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Sent rafrænt á: nefndasvid@althingi.is

Reykjavík 30. október 2019.

Umsögn: Frumvarp til laga um breytingu á lögum um verslun með áfengi og tóbak, nr. 86/2011 (staðsetning áfengisverslunar) 53. mál, lagt fyrir Alþingi á 150. löggjafarþingi 2019–2020.

Fræðsla og forvarnir telja umrætt frumvarp óþarft í ljósi þess að í áfengislögum (1998 nr. 75 með síðari breytingum-greinum 10 og 11); lögum um verslun með áfengi og tóbak (2011 nr. 86 – grein 10), sem umrætt frumvarp beinist að, og reglugerð um smásölu og veitingar áfengis (177/1999 - grein 4) er aðkoma og áhrif sveitarstjórna/sveitarfélaga á leyfisveitingu og staðsetningu áfengisverslana ÁTVR nú þegar tryggð.

Í áfengislögunum er aðkoma sveitarstjórna að ákvörðun um staðsetningu áfengisútsala ÁTVR orðuð afar skýrt, en þar segir í grein 10: Sækja skal um leyfi til rekstrar áfengisútsölu til sveitarstjórnar í viðkomandi sveitarfélagi. Þetta er nánar útfært í grein 11 í sömu lögum þar sem segir: Áður en sveitarstjórn veitir leyfi til rekstrar áfengisútsölu skal hún leita álits viðkomandi byggingar- og skipulagsnefndar. Sveitarstjórn skal rökstyðja niðurstöðu sína og gera grein fyrir þeim sjónarmiðum sem henni réðu. Í 11. greininni segir einnig að sveitarstjórn sé heimilt að binda veitingu leyfis til rekstrar útsölustaðar áfengis skilyrðum um staðsetningu verslunar, afgreiðslutíma og önnur málefnaleg atriði.

Í lögum um verslun með áfengi og tóbak (2011 nr. 86 23. júní – grein 10), sem umrætt frumvarp beinist að, eru ákvæði 10. greinar áfengislaga orðrétt endurtekin: ÁTVR skal sækja um leyfi til rekstrar áfengisverslunar til sveitarstjórnar í viðkomandi sveitarfélagi.

Í reglugerð um smásölu og veitingar áfengis (177/1999 – grein 4) eru ákvæði áðurnefndra greina í áfengislögunum og lögum um verslun með áfengi og tóbak enn einu sinni ítrekuð, þar sem segir:

Umsókn um leyfi til rekstrar áfengisútsölu skal senda sveitarstjórn í viðkomandi sveitarfélagi.

Áður en sveitarstjórn veitir leyfi skal hún leita álits viðkomandi byggingar- og skipulagsnefndar, sem lætur í té umsögn um fyrirhugaða staðsetningu áfengisútsölu.

Sveitarstjórn er heimilt að binda veitingu leyfis til rekstrar útsölustaðar áfengis skilyrðum um staðsetningu, afgreiðslutíma og önnur málefnaleg atriði.

Ekki verður annað séð af þessu en að sveitarstjórnir hafi trygga aðkomu að ákvörðun um opnun verslana ÁTVR og geti hlutast til um þær, kjósi þær svo, hvort sem er vegna lýðheilsusjónarmiða, skipulags- og umhverfissjónarmiða eða öðrum ástæðum sem kunna að brenna á sveitarstjórnnum.

Við minnum einnig á að í 11. grein reglugerðar um Áfengis- og tóbaksverslun ríkisins (8. júlí, 2011) segir að ÁTVR starfi með samfélagslega ábyrgð að leiðarljósi og vinni gegn skaðlegri neyslu áfengis. Fyrirkomulag áfengissölu, þar með talin staðsetning áfengisverslana, er sannarlega liður í slíkri ábyrgð og því mikilvægt að horft sé til þess að fyrirtækinu sé kleift að rækja það hlutverk sitt sem best og lýðheilsusjónarmið séu ráðandi á ákvörðunum í áfengismálum.

Fyrir hönd FRÆ-Fræðslu og forvarna.

Árni Einarsson, framkvæmdastjóri

Þekking í þágu forvarna

Reykjavík 30. október 2019

Efni: Umsögn Núll Prósent hreyfingarinnar um „Frumvarp til laga um breytingu á lögum um verslun með áfengi og tóbak, nr. 86/2011 (staðsetning áfengisverslunar). 150. löggjafarþing 2019–2020. Þingskjal 53 — 53. mál.“^[1]

Núll Prósent hreyfingin telur þetta frumvarp óþarft og leggst eindregið gegn því. ÁTVR hefur samkvæmt áfengislögum grein 10 og 11,^[2] lögum um verslun með áfengi og tóbak grein 10,^[3] ásamt reglugerð um smásölu og veitingar áfengis^[4] hingað til haft samráð við sveitarfélög. ÁTVR er best til þess bært að vinna hlutlaust mat með lýðheilsu að sjónarmiði en ekki ítrustu hagsmuni áfengisðnaðarins. Það vekur undrun okkar þegar fjallað er um að breyta áhrifum ÁTVR til að draga úr neikvæðum afleiðingum áfengisneyslunnar á heilbrigði þjóðarinnar á meðan verið er að semja heilbrigðisstefnu ríkisstjórnarinnar. Það er ámælisvert þegar fjallað er um áfengismál í nefndum Alþingis og ekki kallað eftir umsögnum frá þeim sem vinna í áfengisforvörnum.

Núll Prósent hreyfingin vinnur mikið með almenningi í grasrótastarfi, þar kemur fram mikil andúð samfélagsins á frumvarpinu. Frumvarp þetta er í algerri mótsögn við heilbrigðisstefnu þessarar sem og fyrri ríkisstjórna.^{[5] [6]}

Ísland er aðili að Barnasáttmála Sameinuðu þjóðanna og ber stjórnvöldum að gæta hagsmuna barna og ungmenna umfram aðra hagsmuni. Þetta frumvarp hefur áhrif á ÁTVR til að fylgja hlutlaust áfengislögum við að draga úr skaðsemi áfengisneyslu.^[7]

Ísland er aðili að sjálfbærnimarkmiðum Sameinuðu þjóðanna.^[8] Ljóst er að áfengisneysla hefur neikvæð áhrif og hindrar að minnsta kosti 13 af 17 markmiðunum og 52 af 169 undirmarkmiðum. Þetta frumvarp sem yrði til þess að auka áfengisneyslu er í hrópandi ósamræmi við gildandi samþykktir þar um.^[9] Alþjóðahreyfing IOGT hefur þýtt á íslensku rit um **hvernig áfengi hefur áhrif á markmiðin og vinnur gegn sjálfbærniþróun í heiminum**.^[10] Alþingismenn hafa fengið sendann bæklinginn þýddan á íslensku sem opnar augu þeirra hve gríðarleg neikvæð áhrif áfengi hefur á samfélagið.

Núll Prósent hreyfingin er hluti af stærstu forvarnasamtökum heims. Meirihluti íbúa heimsins notar ekki áfengi, kannabis eða önnur vímuefni. Yfir 62% heimsbyggðarinnar notar ekki áfengi og er það markmið Núll prósent hreyfingarinnar að draga sem mest úr neikvæðum afleiðingum neyslu áfengis og annarra vímuefna. Við teljum að áfengis og vímuvarnastefnan á hverjum tíma eigi að þjóna heildarhagsmunum samfélagsins og byggja á traustum rannsóknum. Áfengismál og önnur vímuefnamál eru veigamikill málaflokkur og mikið í húfi að stefnumörkun sem þau varðar séu byggð á niðurstöðum rannsókna og forðast ber stefnumótun sem byggist á einföldun, vanþekkingu og úrræðum sem ekki skila árangri eða vinna gegn heilsu einstaklinga og samfélags. Þess vegna á almenningur rétt á að stefna um áfengi og önnur vímuefni sé vel ígrunduð, unnin af vandvirkni og farið varlega í breytingar á aðgengi. Áfengis og vímuefnastefna okkar er sterk og horfa mörg ríki heims til hennar sem góðrar fyrirmyndar. Ef áfengisðnaðinum tekst að veikja hana á Íslandi mun hann nota það til að veikja forvarnir í öðrum löndum. Núll Prósent hreyfingin hefur frá stofnun unnið að markmiðum sem eru nú Heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna og telur að stýsta leiðin til að ná þeim sé að draga úr áfengisneyslu.

Fyrir hönd Núll Prósent hreyfingarinnar
Ástrós Ósk Karlsdóttir

[1] <https://www.althingi.is/alttext/150/s/0053.html>

[2] <https://www.althingi.is/lagas/nuna/1998075.html>

[3] <https://www.althingi.is/lagas/149c/2011086.html>

[4] <https://www.reglugerd.is/reglugerdir/allar/nr/177-1999>

[5] <https://www.velferdarraduneyti.is/media/rit-og-skyrslur-2014/Stefna-i-afengis--og-vimuvornum-desember-2013.pdf>

[6] <https://www.stjornarradid.is/lisalib/getfile.aspx?itemid=a5aa63d9-d5b4-11e7-9422-005056bc530c>

[7] <https://barnasattmali.is/>

[8] <https://www.unric.org/is/component/content/article/62-januar-2015/26384-17-sjalfbaer-trounarmarkmie>

[9] <http://iogt.is/wp-content/uploads/2019/05/%C3%81fengi-og-Heimsmarkmi%C3%B0in-SDG-22-ma%C3%AD-12019-B%C3%A6klingur.pdf>

[10] <http://iogt.is/2019/05/23/afengi-og-heimsmarkmid-sjalfbaerrar-throunar/>

Skrifstofa Alþingis - nefndasvið
b.t. efnahags- og viðskiptanefndar
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík 31. október 2019

1910054SA BG
Málalykill: 00.63

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á lögum um verslun með áfengi og tóbak, nr. 86/2011 (staðsetning áfengisverslunar)

Vísað er til tölvupósts frá nefndarsviði Alþingis, dags. 10. október sl., þar sem óskað er umsagnar um ofangreint mál. Með frumvarpinu er lagt til að sveitarfélög hafi aðkomu að staðarvali þegar verið er að opna nýjar áfengisverslanir.

Afstaða til frumvarpsins

Skipulagsvaldið er einn af hornsteinum sjálfstjórnarréttar sveitarfélaganna. Sveitarfélög eru í auknu mæli farin að nýta skipulagsvaldið til að efla verslun og þjónustu innan íbúðarhverfa, styðja við umhverfissvænni samgöngur og haga skipulagi þannig að sem minnst þörf er fyrir akstur um langar vegalengdir til að sækja verslun og þjónustu.

Í aðgerðaráætlun í loftslagsmálum eru taldar upp aðgerðir til að styðja við orkuskipti í vegasamgöngum sem og mikilvægi þess að huga að samgöngumiðuðu skipulagi sem geri aðra ferðamáta en einstaklingsbíla að raunhæfum valkostum. Hægt sé að breyta ferðavenjum og gera þær fjölbreyttari með öflugum almenningssamgöngum, deilihagkerfislausnum og styrkingu innviða fyrir gangandi og hjólandi.

Til þess að sameiginlegt markmið ríkis og sveitarfélaga um fjölbreyttari ferðavenjur náist er lykilatriði að efla verslun og þjónustu í nærumhverfi íbúa með góðu aðgengi að almenningssamgöngum og innviðum fyrir gangandi og hjólandi. Í ljósi þess að ÁTVR hefur einkaleyfi á sölu áfengis getur staðsetning verslana ÁTVR haft mikil áhrif þegar kemur að mótun íbúðahverfa og hvernig uppbyggingu þjónustu og verslana á svæðinu þróast. Er því eðlilegt að ÁTVR hafi samráð við sveitarfélög um staðsetningu verslana þeirra.

Sambandið styður frumvarpið og telur að samþykkt þess geti haft jákvæð áhrif á þróun íbúðabygginga og notkun vistvænni samgönguhátta. Sambandið vill einnig þakka flutningsmönnum frumvarpsins fyrir þeirra stuðning við skipulagsvald sveitarfélaga og viðleitni til að byggja upp verslun og þjónustu sem næst íbúum.

Virðingarfyllt

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Karl Björnsson
framkvæmdastjóri

Góðan daginn

Á 885. fundi byggðarráðs Sveitarfélagsins Skagafjarðar þann 16. október 2019 var tekið fyrir eftirfarandi erindi og þannig bókað

1910087 - Umsagnarbeiðni;frumvarp til laga um breytingu á lögum um verslun með áfengi og tóbak,

Lagður fram tölvupóstur dagsettur 10. október 2019 frá nefndasviði Alþingis. Efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis sendir til umsagnar frumvarp til laga um breytingu á lögum um verslun með áfengi og tóbak, nr. 86/2011 (staðsetning áfengisverslunar), 53. mál.

Byggðarráð fagnar framkomnu frumvarpi.

Þetta tilkynnist hér með

F.h. byggðarráðs
Kristín

Sveitarfélagið Skagafjörður

Kristín Jónsdóttir

Skjalastjóri

455 6009

kristin@skagafjordur.is

Reykjavík, 4. nóvember 2019

Nefndasvið Alþingis
b.t. efnahags- og viðskiptanefndar
Austurstræti 8–10
101 Reykjavík
nefnasvid@althingi.is

Efni: Umsögn SVP – Samtaka verslunar og þjónustu um 53. mál, frumvarp til laga um breytingu á lögum um verslun með áfengi og tóbak, nr. 86/2011 (staðsetning áfengisverslunar).

Frumvarp til laga um breytingu á lögum um verslun með áfengi og tóbak, nr. 86/2011, var lagt fram á Alþingi hinn 11. september sl. en því var vísað til efnahags- og viðskiptanefndar að fyrstu umræðu lokinni hinn 26. sama mánaðar. Nefndin setti frumvarpið í umsagnarferli hinn 10. október sl.

Efni frumvarpsins hefur verið tekið til skoðunar á vettvangi SVP – Samtaka verslunar og þjónustu og telja samtökin tilefni til að koma því á framfæri að þau eru í meginatriðum fylgjandi frumvarpinu.

Við búum við þann veruleika að sveitarstjórnunum er tryggt vald til þess að skipuleggja byggð með þeim hætti sem hvað best hentar með tilliti til þeirra markmiða sem stefnt er að í þróun byggðar. Í því tilliti hafa sveitarfélög t.d. skipulagt hverfi með þeim hætti að íbúar þeirra þurfi ekki að fara um langan veg til að nálgast verslun og þjónustu. Slíkar aðgerðir geta styrkt hverfin, dregið úr umferðaálagi, verið liður í því mikilvæga verkefni að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda frá samgöngum og stuðlað að bættum loftgæðum.

Reynsla SVP er sú að staðsetning vínbúða ÁTVR getur skipt verulegu máli við þróun verslunar- og þjónustukjarna. Dæmi eru um að slíkir kjarnar hafi verið byggðir upp í samræmi við skipulag en staðsetning vínbúðar utan þeirra hafi hins vegar beinlínis raskað rekstrarforsendum og dregið úr gildi þeirra.

Á meðan ÁTVR fer með einkarétt á sölu áfengis í smásöluverslunum hafa viðskiptavinir ÁTVR ekki um neina kosti að velja. Hagkvæm staðsetning vínbúða getur skipt sköpum bæði fyrir sveitarfélög og fyrirtæki sem starfa við verslun og þjónustu. Í því ljósi leyfa SVP sér að leggja til að í frumvarpinu verði gengið lengra en lagt var upp með og sveitarfélögum verði gert mögulegt að hafa bein áhrif á staðsetningu vínbúða.

1. gr. orðist svo:

Á eftir 2. málsl. 10. gr. komi nýr málslíður, svohljóðandi: Við ákvörðun um staðsetningu verslunar skal þess gætt að hún samræmist markmiðum sveitarstjórnar um staðsetningu verslana.

Virðingarfyllst,

F.h. SVÞ – Samtaka verslunar og þjónustu

Benedikt S. Benediktsson
lögfræðingur

Reykjavík 29. október 2019

Efni: Umsögn Æskunnar barnahreyfingar um „Frumvarp til laga um breytingu á lögum um verslun með áfengi og tóbak, nr. 86/2011 (staðsetning áfengisverslunar). 150. löggjafarþing 2019–2020. Þingskjal 53 — 53. mál.“^[1]

Æskan barnahreyfing telur þetta frumvarp óþarft og leggst eindregið gegn umræddu frumvarpi. Æskan telur að samþykkt þess muni leiða til aukinnar áfengisneyslu í landinu. Það mun auka þann vanda sem neysla áfengis veldur. Áfengi er engin venjuleg neysluvara heldur lífrænt leysiefni, eitur sem er notað sem hugbreytandi vímuefni og er fíkniefni og eiturlyf. Áfengi hefur mikla sérstöðu sem lögleg vara og fráleitt að um hana þurfi eða eigi að gilda sömu viðmið og ýmsar aðrar vörur.^[2] ÁTVR þarf skv. lögum alltaf að sækja um leyfi og hefur hingað til haft samráð við sveitarfélög og er best til þess bært að vinna hlutlaust mat með lýðheilsu að sjónarmiði en ekki ítrustu hagsmuni áfengisíðnaðarins. Æskan barnahreyfing vinnur mikið með almenningi í grásrótastarfi, þar kemur fram mikil andúð samfélagsins á frumvarpinu. Frumvarp þetta er í algerri mótsögn við heilbrigðisstefnu þessarar sem og fyrri ríkisstjórna.^[3]^[4] Frumvarpið vinnur gegn samþykktum Alþingis í málefnum barna, kvenna^[5], jafnréttis og ofbeldis ásamt Barnasáttmála Sameinuðu þjóðanna^[6] sem er hluti íslenskra laga. Alþjóðaheilbrigðismálastofnunin (WHO) bendir á að áfengi er stór þáttur í ósmítnæmum sjúkdómum og hvetur allar þjóðir til að draga úr áfengisneyslu.^[23] Börn gjalda þess mest þegar foreldrar, ættingjar og nærumhverfi veikist með einum eða öðrum hætti vegna áfengisneyslu. Ísland er aðili að sjálfbærnimarkmiðum Sameinuðu þjóðanna.^[7] Ljóst er að áfengisneysla hefur neikvæð áhrif og hindrar að minnsta kosti 13 af 17 markmiðunum og 52 af 169 undirmarkmiðum. Þetta frumvarp sem yrði til þess að auka áfengisneyslu er í hrópandi ósamræmi við gildandi samþykktir þar um.^[8] Alþjóðahreyfing IOGT hefur þýtt á íslensku rit um **hvernig áfengi hefur áhrif á markmiðin og vinnur gegn sjálfbærniþróun í heiminum**. Æskan barnahreyfing hefur frá stofnun unnið að Heimsmarkmiðum Sameinuðu þjóðanna og telur að stýsta leiðin til að ná þeim sé að draga úr áfengisneyslu. Í skýrslu velferðarráðherra um aðgerðir samkvæmt aðgerðaáætlun ríkisstjórnarinnar vegna ofbeldis karla gegn konum í nánum samböndum.^[9] kemur skýrt fram „Stjórnvöld beiti markvissri áfengisstefnu sem hafi það að markmiði að draga úr áfengisneyslu og ölvun og þar með ofbeldi sem tengist henni. Áhrifaríkustu forvarnir eru verðstöyring og takmarkað aðgengi að áfengi.“ Ljóst er að með því að auka aðgengi aukast neikvæðar afleiðingar áfengisneyslunnar. Það vinnur gegn lýðheilsu- og markmiðum. Ekki má gleyma að hér er um manneskjur, fjölskyldur og börn að ræða.^[10] Æskan barnahreyfing er hluti af alþjóðahreyfingu IOGT sem eru stærstu forvarnasamtökum heims. Meirihluti íbúa heimsins notar ekki áfengi, kannabis eða önnur vímuefni. Yfir 62% heimsbyggðarinnar notar ekki áfengi og er það markmið Æskunnar að draga sem mest úr neikvæðum afleiðingum neyslu áfengis og annarra vímuefna. Við teljum að áfengis og vímuvarnastefnan á hverjum tíma eigi að þjóna heildarhagsmunum samfélagsins og byggja á traustum rannsóknum. Áfengis og vímuefnastefna okkar er sterk og horfa mörg ríki heims til hennar sem góðrar fyrirmyndar. Ef áfengisíðnaðinum tekst að veikja hana á Íslandi mun hann nota það til að veikja forvarnir í öðrum löndum.

Fyrir hönd Æskunnar barnahreyfingar
Sigurbjörg Helga Sigurgeirsdóttir Formaður

[1] <https://www.althingi.is/altext/150/s/0053.html>

[2] http://www.landlaeknir.is/servlet/file/store93/item10424/Afengi_engin_venjuleg.pdf

[3] <https://www.velferdarraduneyti.is/media/rit-og-skvslur-2014/Stefna-i-afengis--og-vimuvornum-desember-2013.pdf>

[4] <https://www.stjornarradid.is/lisalib/getfile.aspx?itemid=a5aa63d9-d5b4-11e7-9422-005056bc530c>

[5] <https://www.unric.org/is/frettir/27159-sameinuen-tjoenum-ber-ae-vera-oecerum-fvrimynd>

[6] <http://www.barnasattmali.is/barnasattmalinn/barnasattmalinnheildartexti.html>

[7] <https://www.unric.org/is/component/content/article/62-januar-2015/26384-17-sjalfbaer-trounarmarkmie>

[8] <http://iogt.is/wp-content/uploads/2019/05/%C3%81fengi-og-Heimsmarkmi%C3%B0in-SDG-22-ma%C3%AD-12019-B%C3%A6klingur.pdf>

[9] <http://www.althingi.is/altext/139/s/pdf/1214.pdf>

[10] <https://www.unric.org/is/frettir/27157-accins-sjoetti-hver-fikill-hefur-aegang-ac-meefer>